



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ РАДУК против СРБИЈЕ

(Представка број 13696/23)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

6. мај 2025.

*Ова пресуда је правноснажна, али може бити подложна редакцијским
изменама.*

У предмету Радук против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора у саставу:

Darian Pavli, *председник*,

Úna Ní Raifeartaigh,

Матеја Ђуровић, *судије*,

и Olga Chernishova, *заменица секретара Одељења*,

Имајући у виду:

представку (број 13696/23) против Србије поднету Суду на основу члана 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту „Конвенција“) 15. марта 2023. године од стране држављанина Србије, господина Петра Радука (у даљем тексту „подносилац“), рођеног 1962. године, који живи у Зрењанину, којег пред Судом заступа госпођа Ј. Пирић, адвокатица која ради у истом граду;

одлуку да се Влада Републике Србије (у даљем тексту „Влада“), коју заступа њихова заступница, госпођа З. Јадријевић Младар, обавести о притужби у вези са правом подносиоца на правично суђење, као и да се остатак представке прогласи неприхватљивим;

запажања странака;

Након већања на затвореној седници одржаној 1. априла 2025. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПРЕДМЕТ СЛУЧАЈА

1. Предмет представке се односи на наводно полицијско довођење подносиоца у замку и његову осуду за мито, што је у супротности са чланом 6. став 1. Конвенције.

2. Подносилац је био царински службеник у релевантном временском периоду.

Здана 2. септембра 2015. године, Г.Ћ., локални бизнисмен који се бави увозом половних аутомобила у Србију, обратио се Полицијској управи Зрењанин и поднео кривичну пријаву против подносиоца због мита. У овој пријави, Г.Ћ. је навео да је чуо од извесног Ж.Б., који се такође бавио увозом половних аутомобила, да се подносилац може подмитити да „реша питања“ у вези са разним царинским таксама и процедурама. Конкретно, подносилац је наводно био спреман да се уздржи од покретања прекршајног поступка приликом увоза половних аутомобила, да се ослободи царина и ПДВ-а на увезена возила и да одбаци постојеће прекршајне пријаве против увозника аутомобила. Г.Ћ. је касније сведочио јавном тужиоцу да је био ужаснут овим

информацијама. Уместо да д мито, он је стога одлучио да ствар пријави властима.

4. Истог дана, на основу основане сумње на мито, истражни судија је одобрио двомесечни тајни надзор над подносиоцем у складу са чл. 166-167. и чл. 171-172. Законика о кривичном поступку Републике Србије (ЗКП).

5. Током овог периода, полиција је пресретала СМС поруке између подносиоца и Ж.Б. и снимала њихове телефонске разговоре. У истом временском оквиру, подносилац се два пута састао са Г.Ћ. Током првог састанка, који је иницирао Г.Ћ., овај је рекао подносиоцу да је чуо од Ж.Б. да подносилац може да реши његове проблеме и распитао се о трошковима. Подносилац је у почетку негирао да се бавио таквим активностима, али је на крају пристао на исплату од око 5.000 евра (EUR) у неколико рата након поновљених захтева Г.Ћ. у том смислу. Састанак је тајно снимљен видео-камером од стране полиције уз знање Г.Ћ. Током другог састанка, Г.Ћ., опремљен уређајем за снимање звука који је обезбедила полиција, предао је подносиоцу обележене новчанице, које је такође обезбедила полиција, након чега је подносилац ухапшен.

6. Дана 23. септембра 2019. године, Виши суд у Зрењанину осудио је подносиоца за примање мита и изрекао му казну кућног затвора у трајању од годину дана. У истој пресуди, суд је утврдио да је Ж.Б. деловао као посредник подносиоца у приступању Г.Ћ. и осудио га је као саучесника, изрекавши му казну кућног затвора у трајању од шест месеци. Осуда је заснована на различитим доказима, укључујући аудио снимке и пресретнуте СМС поруке између Г.Ћ. и Ж.Б., видео снимке састанака између подносиоца и Г.Ћ., и исказ сведока Г.Ћ. Током кривичног поступка, подносилац је тврдио да је његово гоњење резултат полицијског намештања, посебно тврдећи да је Г.Ћ. деловао као полицијски доушник и да је учествовао у „симулованом послу“ без судског одобрења које захтева ЗКП. Међутим, суд је одбацио овај аргумент. Конкретно, предметни суд је утврдио да је „јасно и недвосмислено да сведок [Г.Ћ.] није означен као прикривени иследник, нити је у овом конкретном случају спроведен симулован посао, јер његово ангажовање као прикривеног иследника није наложено у складу са чл. 184. и 185 ... [ЗКП] ..., нити је извршење симулованих послова наређено по чл. 174. и 175. ЗКП“. Накнадно, Апелациони суд у Новом Саду повећао је казну подносиоца на две године затвора, након чега је уследила трогодишња забрана рада као царинског службеника, док је казна Ж.Б. повећана на девет месеци кућног затвора. Ову пресуду је касније потврдио Врховни касациони суд. Уставни суд је 12. октобра 2022. године одбацио уставну жалбу подносиоца. Ова одлука је подносиоцу представке достављена 30. новембра 2022. године.

7. Позивајући се на члан 6. Конвенције, подносилац се притуживао да је његова осуда била неправедна јер је заснована на доказима прибављеним путем полицијске замке и зато што домаћи судови нису адекватно размотрили његову жалбу да је жртва подстрекивања.

ОЦЕНА СУДА

8. Суд сматра да жалба подносиоца није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3(а) Конвенције нити је неприхватљива из било ког другог разлога. Стога се мора прогласити прихватљивом.

9. Општи принципи који се тичу питања подстрекивања изнети су у случају *Ramanauskas против Литваније* [BB], број 74420/01, ст. 49-61, ЕСЉП 2008. Приметно је да би поступак против подносиоца био лишен правичности коју захтева члан 6. Конвенције ако би радње државних органа имале ефекат подстицања подносиоца да изврши кривично дело за које је осуђен, а домаћи судови нису на одговарајући начин решили наводе о подстрекивању (видети *Матановић против Хрватске*, број 2742/12, став 135, од 4. априла 2017. године).

10. Што се тиче овог случаја, Суд прво мора да процени, према суштинском тесту, да ли су власти имале довољно оправдања за покретање тајне операције. Иако нема доказа да се подносилац раније бавио било каквим кривичним делом, посебно корупцијом, ова чињеница, када се узме у обзир са осталим околностима случаја, не може се сматрати показатељем лоше вере полиције да спроведе тајну операцију против подносиоца (видети *Tchokhanelidze против Грузије*, број 31536/07, став 48, од 28. јуна 2018. године).

11. Суд даље примећује налазе домаћих судова да је подносилац, преко посредника, Ж.Б., пренео Г.Ћ. своју спремност да прими мито. Међутим, Суд такође примећује да се Г.Ћ., пре било каквог директног контакта са подносиоцем, већ обратио полицији. Његова кривична пријава била је заснована искључиво на индиректним информацијама добијеним од треће стране, Ж.Б., а не на било каквој директној комуникацији са подносиоцем (видети став 3горе). Такође, први састанак између подносиоца и Г.Ћ. је иницирао Г.Ћ. након што је контактирао полицију, током ког састанка је понудио мито, а интеракцију је забележила полиција уз знање Г.Ћ. (за разлику од случаја *Tchokhanelidze*, наведено горе, став 49). Подносилац је у почетку одбио, али је на крају прихватио да прими мито након поновљених захтева Г.Ћ. у том смислу (видети став 5горе). Ово указује на то да је подносилац био подвргнут подстицању од стране Г.Ћ. да изврши кривично дело (видети *Ramanauskas*, наведено горе, став 67, и *Tchokhanelidze*, наведено горе, став 44). Поред тога, осуда подносиоца се у великој мери заснивала на снимцима које је полиција направила током два састанка на којима је Г.Ћ. поступао по полицијским

упутствима. Очигледно је да је од прве интеракције подносиоца са Г.Ћ. па све до хапшења, Г.Ћ. поступао у складу са полицијским директивама и активно подстицао подносиоца да прихвати мито. Међутим, с обзиром на шири контекст – посебно налаз домаћих судова да је подносилац претходно контактирао Г.Ћ. преко Ж.Б. – Суд не може закључити, само на основу тога, да је подносилац био изложен полицијском подстицању. Сходно томе, постојање јасног и предвидљивог правног оквира за одобравање и спровођење тајних операција, као и постојање адекватног надзора над таквим операцијама је од посебног значаја. Недостатак процедуралних заштитних мера приликом наређивања тајне операције створио би ризик од произвољности и полицијског хватања у замку (видети *Tchokhanelidze*, наведено горе, став 50, и *Nosko и Nefedov против Русије*, бр. 5753/09 и 11789/10, став 64, од 30. октобра 2014. године).

12. У вези са наведеним процедуралним заштитним мерама, Суд примећује да ЗКП прописује јасан и предвидљив пут за овлашћење, спровођење и надзор посебних истражних мера, као што су симуловани послови (чл. 174-177) и ангажовање прикривеног иследника (чл. 183-187), за које је потребно обавезно судско одобрење. Међутим, у овом случају та процедура очигледно није поштована. Конкретно, Г.Ћ. је био опремљен уређајем за снимање и новчаницама које је обезбедила полиција, са њиховим серијским бројевима уредно забележеним за употребу као доказ, све без потребне одлуке коју је издао судија или суд (видети став 5изнад). У вези са накнадним судским преиспитивањем спорне операције, подносилац је покренуо ове процедуралне недостатке током кривичног поступка. Међутим, иако су домаћи судови признали недостатак судског овлашћења за посебне истражне мере, они су ипак одбацили аргумент подносиоца, закључивши да, у одсуству таквог овлашћења, нису спроведене посебне истражне мере (видети став бизнад). Домаћи судови стога нису на одговарајући начин одговорили на наводе о полицијској клопци. Чињеница да је полиција обезбедила Г.Ћ. са уређајем за снимање и новчаницама без судског одобрења указује на процедурални недостатак у самој тајној операцији, а не на доказ да уопште није било тајне операције. По мишљењу Суда, овај недостатак адекватних процедуралних заштитних мера у поступку је од самог почетка нарушио легитимитет целе тајне операције и изложио подносиоца захтева ризику од полицијске клопке (видети *Nosko и Nefedov*, наведено горе, ст. 64-65).

13. Наведена разматрања су довољна да омогуће Суду да закључи да су процедурални пропусти власти у случају подносиоца, кумулативно посматрани, прекршили право подносиоца на правично суђење. Сходно томе, дошло је до повреде члана 6. став 1. Конвенције.

ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

14. Подносилац је тражио 20.000 евра на име нематеријалне штете.

15. Влада је оспорила овај захтев.

16. Суд примећује да члан 485. став. 1. тачка 3) и члан 492. ЗКП, који су тренутно на снази, прописују, између осталог, право окривљеног да захтева поновно суђење пред домаћим судом ако Суд утврди повреду његових или њених права загарантованих Конвенцијом (видети *Станимировић против Србије*, број 26088/06, став 59, од 18. октобра 2011. године). Суд стога сматра да, у специфичним околностима овог случаја, утврђивање повреде Конвенције само по себи представља довољну праведну сатисфакцију за било какву нематеријалну штету коју је подносилац претрпео.

17. Подносилац није тражио накнаду било каквих трошкова или издатака. Сходно томе, Суд не додељује никакву надокнаду по овом основу.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* представку прихватљивом;
2. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције;
3. *Сматра* да утврђивање повреде само по себи представља довољно правично задовољење за било какву нематеријалну штету коју је подносилац претрпео.

Састављено на енглеском језику и објављено у писаном облику 6. маја 2025. године, у складу са правилем 77. ст. 2. и 3. Пословника о раду Суда.

Olga Chernishova
Заменица секретара

Darian Pavli
Председник